

## Kauzy Pechsteinová a Mutu a mezinárodní sportovní arbitráž před Evropským soudem pro lidská práva

*Evropský soud pro lidská práva zveřejnil v úterý 2. října 2018 rozsudek, kterým rozhodl o stížnostech německé rychlobruslařky Claudie Pechsteinové a rumunského fotbalisty Adriana Mutua. Stížnosti mířily proti Švýcarsku a jejich předmětem byly především námitky porušení práva na spravedlivý proces v mezinárodní sportovní arbitráži u Rozhodčího soudu pro sport, který sídlí ve švýcarském Lausanne a působí coby „nejvyšší instance“ řešící spory ve sportovní oblasti.*

### Kauza rychlobruslařky Pechsteinové

Claudia Pechsteinová je německou sportovní ikonou a držitelkou mnoha desítek medailí z evropských i světových rychlobruslařských oválů, včetně olympijských her. Skvrnou na její kariéře je dopingová aféra z roku 2009, s níž se dodnes nedokázala smířit. Pravidelně odebírané kontrolní krevní vzorky u ní tehdy odhalily neobvykle vysoké hodnoty a výkyvy v hodnotách retikulocytů, což ukazovalo na nedovolený krevní doping (tzv. EPO). Disciplinární komise Mezinárodní bruslařské unie, kterou tehdy a také v následných sporech zastupovala česká právnická legenda a dlouholetý krasobruslařský rozhodčí Gerhard Bubník, rychlobruslařku potrestala dvouletým zastavením činnosti. Šlo vůbec o první případ v historii dopingu, kdy došlo k potrestání sportovce nikoli na základě prokázané přítomnosti zakázané látky v těle, ale na základě nepřímého důkazu o jejím užívání.

Potrestaná rychlobruslařka se proti rozhodnutí komise odvolala k Rozhodčímu soudu pro sport (*Court of Arbitration for Sport* – CAS). Ten vznikl v roce 1984 z myšlenky tehdejšího předsedy Mezinárodního olympijského výboru (MOV) Juana Antonia Samaranche vytvořit zvláštní mezinárodní soudní orgán, který by dokázal rozhodovat flexibilně, rychle a levně právní spory v oblasti sportu. Původně bylo pouze na dobrovolném rozhodnutí obou stran, zda svůj spor CAS předloží, postupně však jednotlivé mezinárodní i národní sportovní svazy ve svých statutech a stanovách zaváděly klauzule ve prospěch obligatorní jurisdikce CAS. Nárůst agendy i zpochybnění nezávislosti CAS s ohledem na jeho spojení s MOV si vyžádalo v roce 1994 reformu celého systému. Jednak byla vytvořena Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž (*International Council of Arbitration for Sport* – ICAS) jako orgán dohlížející na nezávislost CAS a zabezpečující jeho fungování po stránce finanční i administrativní. Jednak byly odlišeny dva typy řízení: vedle klasického jednoinstančního arbitrážního řízení bylo zavedeno také odvolací arbitrážní řízení, v němž jsou přezkoumávána rozhodnutí příslušných národních a mezinárodních sportovních svazů. CAS však dvouletý distanc pro Pechsteinovou potvrdil a jeho rozhodnutí následně posvětil i Federální soud, nejvyšší švýcarská soudní instance.

### Kauza fotbalisty Mutua

Jednou z posil, které v létě 2003 anglickému fotbalovému klubu Chelsea FC pořídil jeho čerstvý majitel Roman Abramovič, se stal i Adrian Mutu. Jeho příchod z italského klubu AC Parma stál ruského podnikatele 22 a půl milionů eur. O rok později bylo ale u rumunského fotbalisty při dopingové kontrole odhaleno užití kokainu, což klub vedlo k okamžitému ukončení smlouvy s hráčem. Chelsea se však navíc po něm začala domáhat odškodnění mimo jiné za peníze zaplacené za jeho přestup.

Obě strany nejprve po dohodě předložily svůj spor Odvolacímu výboru anglické Premier League s otázkou, zda jde v daném případě o jednostranné porušení smlouvy ze strany hráče ve smyslu příslušného nařízení FIFA. Výbor potvrdil, že tomu tak je, a jeho rozhodnutí potvrdil v prvním řízení v této věci i CAS. Chelsea se poté obrátila na příslušný orgán FIFA, aby stanovil výši odškodnění. Ten se sice nejprve prohlásil za nepříslušný, jeho rozhodnutí však ve druhém řízení v této věci zvrátil CAS. Odškodnění bylo nakonec stanoveno na částku přes 17 milionů eur a rozhodnutí FIFA potvrdil CAS ve svém třetím řízení v této věci. Jeho rozhodnutí posléze obstálo i před Federálním soudem.

### Námitky stěžovatelů proti rozhodnutí CAS

Oba sportovci se v řízení před Evropským soudem pro lidská práva (ESLP) dovolávali především svého práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP), zejména v aspektu práva na nezávislý a nestranný soud. Zatímco Pechsteinová napadala spíše strukturální závislost CAS, Mutu zpochybňoval nestrannost rozhodčího senátu rozhodujícího ve třetím řízení v jeho věci: předseda senátu je prý údajně spojen s italskou advokátní kanceláří pracující pro Abramoviče a rozhodce jmenovaný Chelsea zasedal jako předseda rozhodčího senátu v prvním řízení u CAS. Německá rychlobruslařka poukazovala rovněž na to, že žádná instance rozhodující v jejím případě nekonala veřejné jednání.

*Naše kancelář je vyhledávaným právním poradcem v oblasti vnitrostátních i mezinárodních soudních sporů a arbitráží a také v oblasti sportovního práva. V posledních letech jsme mimo jiné úspěšně zastupovali Fotbalovou asociaci České republiky v několika řízeních vedených před Rozhodčím soudem pro sport v Lausanne. V kanceláři též působí přední odborníci na oblast ochrany lidských práv a řízení před Evropským soudem pro lidská práva.*

# Litigation Flash

říjen 2018

## Pohled ESLP

ESLP předně dospěl k závěru, že CAS bylo možno v případech obou stěžovatelů považovat za nezávislý a nestranný soud. Především se neztotožnil s názorem německé reprezentantky, že by způsob sestavování seznamu (v dané době zhruba tří set) rozhodců působících u CAS, v němž mají hlavní slovo MOV, sportovní svazy a národní olympijské výbory, představoval ohrožení nezávislosti na újmu jednotlivých sportovců, kteří se s těmito sportovními organizacemi před CAS nejčastěji soudí. Stejně tak ani financování CAS ze strany těchto organizací neznamená ohrožení nezávislosti, podobně jako nezávislost klasických vnitrostátních soudů neohrožuje skutečnost, že jsou financovány ze státních rozpočtů. A ohrožení nezávislosti nepředstavuje ani možnost generálního sekretáře CAS provádět formální úpravy přijatého rozhodčího nálezu či upozornit rozhodčí senát na některé principiální otázky.

ESLP neshledal porušení čl. 6 EÚLP ani v případě rumunského fotbalisty. Nestrannost předsedy rozhodčího senátu by bylo možno zpochybňovat pouze v případě, pokud by předmětem prvního i třetího řízení byly tytéž otázky, což nebyl tento případ, i když se obě řízení týkala téže věci. Co se týče spojení rozhodce zvoleného za Chelsea a jeho advokátní kanceláře s Romanem Abramovičem, zůstala tato tvrzení podle ESLP pouze v rovině nepodložených spekulací.

ESLP však dal za pravdu německé rychlobruslařce ohledně absence veřejného jednání. Veřejné jednání podle něj nebylo nezbytné v řízení před Federálním soudem, neboť předmětem řízení před ním byly pouze otázky respektování procesních záruk v řízení před CAS. Právě před CAS však podle ESLP mělo být jednání veřejné, neboť kontrola veřejnosti je jednou ze základních záruk práva na spravedlivý proces. Připustil sice, že práva na veřejné jednání je možné se vzdát, stěžovatelka tak v daném případě neučinila, neboť jurisdikce rozhodčího tribunálu zde byla obligatorní, nikoli dobrovolná; sama navíc o konání veřejného jednání žádala. Navíc Federální soud neveřejnost jednání sice nepovažoval za důvod ke zrušení rozhodnutí CAS, ale sám uvedl, že by bylo žádoucí, aby jednání byla veřejná.

Adrian Mutu se dovolával také porušení dalších práv (práva na ochranu vlastnictví, práva na respektování soukromého života a zákazu nucených a povinných prací), tyto námitky ale ESLP bez podrobnějšího odůvodnění zamítl za zjevně nepodložené.

## Důsledky rozhodnutí ESLP

Z hlediska systému sportovní arbitráže je pozitivní, že ESLP v rozsudku nezpochybnil jeho strukturální základy.

V kontextu řízení před CAS je klíčové, že ESLP neshledal jako problematické zejména to, že daná instituce má tzv. uzavřený seznam rozhodců specializujících se na sportovní právo, kteří mohou rozhodovat příslušné kauzy. Jedním z důvodů je, že daný seznam čítá několik stovek jmen (dnes již téměř 400). ESLP nic zásadního nenamítal ani proti procesu tzv. *scrutiny of awards*, tedy formální kontrole rozhodčích nálezů ze strany sekretariátu příslušné instituce, což je postup běžný například i u mezinárodní obchodní arbitráže podle rozhodčích pravidel Mezinárodní obchodní komory v Paříži (ICC).

Zde je však namístě upozornit, že verdikt sedmičlenného senátu v tomto ohledu nebyl jednomyslný, neboť švýcarská soudkyně spolu s kyperským soudcem se v zásadě ztotožnili s námitkami Pechsteinové ohledně absence nezávislosti CAS. Šlo navíc vůbec o první případ, kdy se měl ESLP možnost sportovní arbitráží zabývat (již v roce 2003 se sice na něj obrátily se stížností ruské reprezentantky v běžeckém lyžování Lazutinová a Danilovová, které měly pozitivní dopingový nález na olympiádě v Salt Lake City v roce 2002 a byly z her dodatečně vyloučeny, později ale svou stížnost vzaly zpět). Oba soudci tak vyjádřili přesvědčení, že daný případ se týkal závažných otázek výkladu a aplikace EÚLP i závažného problému obecného významu. V takových případech může být věc na žádost některé ze stran postoupena velkému (sedmnáctičlennému) senátu, který věc znovu posoudí a nově rozhodne.

Zcela zásadní je ovšem již samotný fakt, že ani CAS jako mezinárodní (nestátní) soudní orgán neunikl jurisdikci ESLP, a tím ani požadavkům, které EÚLP klade na soudní řízení v rámci práva na spravedlivý proces. Závěr ESLP o problematičnosti neveřejného slyšení v rámci řízení před CAS může vést k úpravě rozhodčích pravidel dané instituce. Mezinárodní arbitráž byla historicky důvěrná a neveřejná, v posledních letech ale obecně sílí tlak na její větší transparentnost, zejména v důsledku několika problematických rozhodnutí v investičních arbitrážích proti státům. Kauza Pechsteinová tak v tomto směru může mít dopad na budoucí podobu sportovní arbitráže.

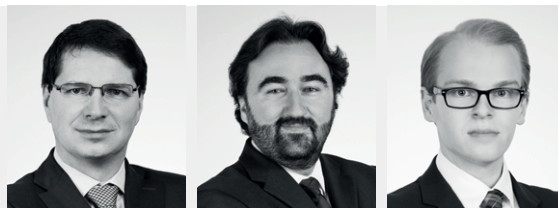
Německá reprezentantka navíc může na základě rozsudku ESLP (pokud nebude připuštěna případná žádost švýcarské vlády o postoupení věci velkému senátu) požádat o revizi rozhodnutí Federálního soudu. Jejím výsledkem teoreticky může být i zrušení rozhodčího nálezu vydaného v původním řízení a nové veřejné projednání věci před CAS. Tato okolnost samotná by nicméně neměla znamenat, že výsledek řízení bude jiný než v roce 2009.

### Autoři:

**Dušan Sedláček** | Partner

**Jiří Kmec** | Counsel

**René Cienciala** | Advokát



**HAVEL & PARTNERS**

ÚSPĚCH SPOJUJE

## Náš tým

200 právníků | 400 spolupracovníků

## Naši klienti

1 000 klientů | 70 největších světových společností z Fortune 500  
50 společností z Czech Top 100 | 7 společností z Czech Top 10

## Mezinárodní dosah

Právní poradenství  
ve více než **80** zemích světa  
ve **12** světových jazycích  
až **70%** případů zahrnuje mezinárodní prvek

[www.havelpartners.cz](http://www.havelpartners.cz)

### PRAHA

Florentinum, recepce A  
Na Florenci 2116/15  
110 00 Praha 1  
Česká republika  
Tel.: +420 255 000 111

### BRNO

Titanium Business Complex  
Nové sady 996/25  
602 00 Brno  
Česká republika  
Tel.: +420 545 423 420

### OSTRAVA

Poděbradova 2738/16  
702 00 Ostrava  
Česká republika  
Tel.: +420 596 110 300

### BRATISLAVA

Centrum Zuckermandel  
Žižkova 7803/9  
811 02 Bratislava  
Slovenská republika  
Tel.: +421 232 113 900